

POLITICS IN UKRAINE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-120-6-16>

ЕКОЛОГІЧНІ ТА КЛІМАТИЧНІ АСПЕКТИ У ПРОГРАМАХ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ (У ВРУ IX СКЛИКАННЯ)

Бугайчук А. П.

*аспірант кафедри політології, управління та державної безпеки
Волинський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Проблеми захисту довкілля від забруднення, збереження видів, боротьби зі змінами клімату та адаптації до них є одним із ключових для діяльності суб'єктів політики на різних рівнях політичного процесу: від міжнародного до місцевого. Це стосується як реакції на можливі негативні зміни, так і використання можливостей заради подальшого економічного і суспільного розвитку.

На національному рівні в Україні одними із інституцій, що впливають на політичний процес, є політичні партії. Зокрема найбільше можливостей в цьому контексті мають політичні партії, які мають представництво у Верховній Раді України (ВРУ) через свої фракції.

У цій роботі проаналізовано кліматичні та екологічні аспекти програмних документів партій ВО «Батьківщина», «Голос», «Європейська Солідарність» (ЄС), «Опозиційна Платформа – За Життя» (ОПЗЖ), «Слуга народу»(СН). В даному контексті досліджені партійні програми, розміщені на офіційних сайтах партій станом на червень 2021 р., передвиборчі програми партій на парламентських виборах 2019 р. та програми кандидатів від цих партій на виборах Президента України 2019 р. (окрім партії «Голос», яка його не висувала). До уваги не брали програми партій, члени яких входили до депутатських груп у ВРУ.

Ці аспекти ми розділили на чотири тематичні групи: «перехід на відновлювану енергетику», «поводження із відходами», «захист екосистем та природно-заповідний фонд (ПЗФ)», «боротьба зі порушеннями у цих галузях». У роботі проведений контент аналіз

вказаних програмних документ на предмет прямих згадок аспектів чих чотирьох груп.

Результати дослідження

Таблиця 1

Присутність/відсутність згадок чотирьох тем у програмних документах парламентських партій. Позначка «+/-» у колонці «перехід на відновлювану енергетику» означає, що партії підтримували розвиток відновлювальної енергетики, проте водночас виступали за нарощування видобутку викопного палива, що суперечить головній меті переходу на відновлювальну енергетику

Партія	Аспекти екологічної та кліматичної політики			
	Перехід на відновлювану енергетику	Поводження з відходами	Захист екосистем і ПЗФ	Боротьба зі порушеннями в цих галузях
ВО «Батьківщина»	+/-	+	+	+
«Голос»	+	+	-	-
Європейська солідарність	+/-	+	+	+
ОПЗЖ	-	-	-	-
«Слуга народу»	+/-	+	+	+

Джерело: створена автором.

ВО «Батьківщина». В програмних документах партії присутні тези з усіх чотирьох блоків. В частині відновлювальної енергетики у передвиборчій програмі декларують намір створити «умови для розвитку відновлюваної енергетики: сонячної, вітрової, геотермальної та інших». Також програма кандидатки від ВО «Батьківщина» на президентських виборах 2019 р. Ю. Тимошенко містить тези про скорочення викидів парникових газів, «екологізацію транспорту»,

зокрема нові нормативи для зменшення гранично допустимих концентрацій вуглекислого газу у вихлопних газах, стимулювання енергозбереження. Проте партія та їх кандидатка відзначили прихильність до нарощування видобутку викопного палива, зокрема природного газу та вугілля всередині країни. В частині поводження із відходами програмні документи ВО «Батьківщина» містять тези про потребу переходу на «циркулярну» економіку, тобто економіку, де ресурси циклічно споживаються і переробляються. Також партія декларує потребу модернізації очисних систем підприємств-забруднювачів і намір надавати пільгові кредити для цього із державними гарантіями, посилення контролю за забруднювачами, а також стимулювання переробки сміття.

Для захисту екосистем із розвитку ПЗФ ВО «Батьківщина» пропонує запровадити мораторій на вирубку лісів та поновити програму заліснення територій, кращий контроль за викидами шкідливих речовин. Боротьби із порушеннями у цій галузі стосуються тези про встановлення датчиків контролю забруднення і закриття та значні штрафи для підприємств-порушників екологічного законодавства [1; 2].

«Голос». Програмні документи цієї партії містять лише згадку про «чисті технології» та відновлювані джерела енергії, використання яких, на їх думку, «значно покращить екологію країни». Така теза може стосуватися як відновлювальної енергетики, так і поводження із відходами. Позицій щодо інших екологічних та кліматичних аспектів у проаналізованих документах партії немає [3].

«Європейська солідарність». Програмні документи цієї партії містять тези, які стосуються всіх чотирьох виділених напрямків. ЄС виступає за розвиток «альтернативних джерел енергозабезпечення», скорочення споживання природного газу, запровадження енергоощадних технологій та енергоефективності економіки. Хоча у програмі йдеться про способи скорочення споживання природного газу, також згадано про видобуток викопного палива і відсутні згадки про досягнення вуглецевої нейтральності.

В аспекті поводження із відходам ЄС пропонує «законодавчо посилити відповідальність за екологічні злочини і правопорушення», зокрема забруднення довкілля, а також запровадження роздільного збору і «повної переробки» побутових відходів. Також у партійній програмі присутні тези, які стосуються захисту екосистем. Зокрема йдеться про наміри збільшити кількість об'єктів ПЗФ і їх площу до «європейських показників». Відповідно до документу, «має бути запропонований реальний механізм збереження малих річок». В

частині боротьби із злочинами у даних галузях партія пропонує посилити «прозорість» отримання дозвільних документів [4; 5].

«Опозиційна Платформа – За Життя». У програмі партії та програмі кандидата від ОПЗЖ на виборах Президента України 2019 року відсутні будь-які прямі згадки про екологічну чи кліматичну політику [6; 7].

«Слуга народу». У програмі цієї партії та її кандидата на посаду Президента України В. Зеленського частково згадані всі чотири групи аспектів. Зокрема СН пропонує створити необхідні умови для розвитку «зеленої» енергетики «із одночасним запобіганням ризикам монополізації галузі». Проте водночас партія пропонує збільшення власного видобутку енергоресурсів в Україні та «усунення корупційної складової в тарифоутворенні», без конкретизації, яка частка енергоресурсів припадатиме на відновлювальну енергетику. У питаннях поводження із відходами СН пропонує створити законодавчі стимули для будівництва сміттепереробних заводів, а також вказує, що сортування та переробка сміття, відмова від пластику є «внеском у майбутнє країни». Для захисту екосистем, зокрема лісів, партія пропонує запровадити електронне маркування дерев, кримінальну відповідальність за незаконну вирубку, ефективний контроль за забрудненням річок і виснаженням чорноземів[8; 9].

Висновки. Із парламентських партій в Україні найбільш повно представлені різні аспекти екологічної та кліматичної політики у програмних документах ВО «Батьківщина» та «Європейської Солідарності». Також багато з них згадані у відповідних програмах партії «Слуга народу». Лише окремі аспекти екологічної та кліматичної політики описує програма партії «Голос». Натомість у програмних документах «Опозиційної Платформи – За Життя» тези на тему екології та клімату взагалі відсутні.

Література:

1. Передвиборча програма політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». 2019. URL: <https://ba.org.ua/programm/> (дата звернення: 24.06.2021).

2. Екологічний порядок денний в програмі Юлії Тимошенко. 2019. URL: <https://ba.org.ua/ekologichnij-poryadok-dennij-v-programi-yuliy%20timoshenko/> (дата звернення: 24.06.2021).

3. Політична програма партії «Голос». 2019. URL: <https://golozmin.org/storage/app/media/files/Program.pdf> (дата звернення: 24.06.2021).

4. Програма політичної партії «Європейська Солідарність». 2019. URL: https://eurosolidarity.org/wp-content/uploads/2020/02/Programa_31_05_2019.pdf (дата звернення: 24.06.2021).
5. Програма кандидата на пост Президента України Петра Олексійовича Порошенка. 2019. URL: https://lb.ua/news/2019/02/11/419445_peredviborcha_programa_petra.html (дата звернення: 24.06.2021).
6. Передвиборна програма політичної партії «Опозиційна Платформа – За Життя». 2019. URL: <https://zagittya.com.ua/ua/page/programma.html> (дата звернення: 24.06.2021).
7. Передвиборна програма кандидата на пост Президента України Юрія Бойка. 2019. URL: https://lb.ua/news/2019/02/11/419474_peredviborna_programa_yuriya_boyka.html (дата звернення: 24.06.2021).
8. Передвиборча програма партії «Слуга Народу». 2019. URL: <https://sluga-narodu.com/program/> (дата звернення: 24.06.2021).
9. Передвиборча програма кандидата на пост Президента України Володимира Зеленського. 2019. URL: <https://program.ze2019.com/> (дата звернення: 24.06.2021).